

БРОЈ 10 ЛЕПТА

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

Животна способност Аустрије

Граф Чернин тврди да је Аустроугарска доказала своју способност за живот. Међутим, ако је судити по њеној влади и њеном парламенту, она то унутра није, а споља је њена витална способност доказана ваљда тиме, што је она вазал Немачке.

Да ли се земља коју не воле њени поданици, а чију целину гарантује друга држава, може сматрати земљом способном за живот? И ако је Чернин можда још и могао пре рата уверавати оне, који не познају Аустрију, да је њен опстанак могућан, данас је најмање време и прилика да то може доказати.

Са изгубљеном војном и политичком независношћу, Аустроугарска је и на путу ка финансијској катастрофи. Зато граф Чернин и закључује, да ће све државе у будућности морати да се разоружају, ако неће да банкротирају.

Али питање је тако рђаво постављено. Сад се не тиче тога, да свака држава има ограничене изворе, већ пре тога, које су те државе, које ће раније исцрпети своје изворе. Граф Чернин слуги да ће то бити прво Аустроугарска и отуда његово напрезање да сугерира свету, да је разоружање једино, чега се тиче у овом рату. Кад он употребљава реч »руинирање народа«, он се вара да ће скренути макар чију пажњу са изузетних невоља Аустроугарске монархије.

Разоружање по себи улази у принципе, које су Савезници истакли као циљеве рата. Али оно никада не може бити употребљено као оружје за одбрану једне једине државе, како би то Аустрија хтела за себе да употреби. Она се наоружала, добро се наоружала као што се видело и, кад оружањем није дошла до својих тежња, већ на против дошла на ивицу пропасти, граф Чернин са крајњом наивношћу говори о руини народа.

И сувише смо дубоко зашли, а да би се питање о Аустроугарској

могло решити дијалектиком о виталној способности и о пропасти народа. Период у коме се рат налази, изискује далеко стварније разговоре и далеко стварнија решења. У Аустрији се врло добро зна, а најбоље граф Чернин, да Словени не желе и неће да остану у Аустрији. Ако Аустрија утврди своју животну способност за време рата уз помоћ немачке војске, она никада неће моћи да је докаже без те помоћи. И кад се то зна онда је и бескорисно и, за тежњу ка миру, штетно задржавати се на овим беседничким излетима онда, кад створима треба гледати право у очи.

У колико се нас тиче, нама је више него равнодушан сваки разговор овакве природе. Тежња за уједињењем три југословенска народа није само предубоко укоревана код свију нас, већ је ваздух без кога наш организам не може да живи. Она је питање живота и смрти и ми је морамо остварити, ако нећемо да умремо. А ми смо показали да и ми имамо виталне способности.

ЗВЕЗДИЦЕ

У Мађарској се спремају да даду право гласа ратним удовицама. Тиме, ваљда, хоће да им врате мужеве. Само што, за такве случајеве, није човек исто што и право гласа.

Гаргантуа

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Атина. — Скупштина је одобрила кредит од 1,300.000 драхми, који ће влада утрошити у корист пострадалих од пожара у Солуну.

Амстердам. — Влада је образвала комисију, која ће ићи у Америку, да код Сјед. Држава заступа холандске интересе, који се односе на извоз животних намирница и на поморске путеве. Ову комисију састављају један инжињер из Амстердама, председник већа нидерландског дела Индије и директор Нидерландске Банке.

Цирих. — Велики број немачких финансијера стигао је у Цирих, да учествује на годишњим састанцима швајцарских предузећа, у којима су

они заинтересовани. Међу њима су Овинер, који заступа Дајче Банк, Карл Фирстенберг, Валтер Ратенау и Ојген Ландау.

ПРЕД ПОЛАЗАК

Њујорк, 6. окт.

Америчка влада добила је обавештења, да Немци чисте Фландрију и северну Француску. То је увод за повлачење, којим мисле да скрате своју одбранбену линију. У Рубеу и у Туркоени они су покупили све машине и однели у Немачку. То исто раде и у области Куртреа.

ГИМНЕ И ВИСЕМАН

Амстердам, 6. окт.

«Келнше Цајтунг» добила је извештај из Елберфелда, да је авијатичар који је убио капетана Гинмеа поручник Висеман. Висеман је такође доцније погинуо. У једном писму, у коме описује, како је оборио Гинмеа, пише Висеман својим родитељима: Не брините за мене, јер никада више нећу имати тако опасног непријатеља.»

РАЗМЕТЉИВОСТ

Амстердам, 6. окт.

У једном интервјуу, који је дао софијском дописнику »Фосових Новина«, Радославов је говорио о бугарским условима за мир. Он је изјавио да се Бугарска мора трудити да уједини све бугарске територије, подразумевајући у њих и јужну Македонију са Битољем, »бугарску« Мораву, Добруцу и Дунавску Делту.

Што се тиче Грчке, Радославов је изјавио, да би Бугари били готови да изврше напад најширег обима ако би се Немци решили на офанзиву. »То би Бугари учинили у случају да у Грчкој избију нереди, јер би тако помогли лојалну Грчку и вратили јој њеног законитог суверена«.

»Бугари су у потпуној сагласности са Турском и вољни су да јој помогну за ослобођење Багдада«.

ДАЉИ СКАНДАЛИ

Женева, 6. окт.

Седнице у аустријском парламену не престано су биле врло бурне. Пољаци и Чеси воде страшну и немилосрдну борбу против немачких странака.

Пољски вођа Дащински

дао је ову изјаву: »Ми одбијамо да примимо одговорност за рад овога парламента. Како ми можемо озбиљно подржавати једни парламенат, коме смо ми изнели своје жеље још 3. маја а који све до сада, није остварио ниједну од тих жеља? Нека нам г. Сајдлер каже, како мисли да ће створити већину. Да ли му немачка национална странка може дати већину? Представља ли она целу Аустрију? Ми нећемо да се компромитујемо са представницима бржаве деспотизма. Ми никада нећемо гласати са њима, јер треба познавати режим, под којим ми већ три године живимо у Пољској и у Галицији. Све је покрађено, све опљачкано, све до клавира из приватних кућа. Народ умире од глади.«

Реген, социјалистички пољски посланик, узвикнуо је на то:

— Ето, то се зове ослобођење!

Дащински је наставио:

— Неће нас бичем натерати у парламенат. Ми се грозимо гледајући, како се у Галицији реквизира све што се може однети у Немачку.

Са клупа немачких социјалиста вичу:

— То је наша дужност.

Наступила је огромна вика, али је говорник ипак наставио:

— Пуни вагони свакога дана одлазе из Кракова за Немачку. Стидно је то оставити цео народ да умре од глади и беде. Нека је стид ове целате људског рода!

УХВАЋЕНИ ШПИЈУНИ

Петроград, 6. окт.

Многи странци, који живе у Петрограду, похапшени су. Утврђено је да су они били чланови једне разгранате шпијунске организације, која се крила под фирмом једног трговачког предузећа. Полиција је извршила претрес у многим трговачким канцеларијама. Истрага још није завршена. Много је лица похапшено и у хотелу »Регина«. Међу похапшенима налазе се бароница Абрамсон, Крам, Бруно и норвешки трговац Брус.

Петроградски листови доносе члајке о тајном раду ове организације. Ови шпијунци били су успели да добаве клишеа разних инсталација и фабрика, која раде за народну одбрану. Ваше пута виђали су се неки од њих како обилазе око главних депоа експлозива. Протуррајући се као владини агенти, увукли су се многи од њих у војне канцеларије, трудећи се да сазнају што више о најбитнијим потребама војске, односно њене исхране и ратног материјала.

ОПАСАН ШТРАЈК

Лондон, 6. окт.

У једном телеграму из Хага у »Експанж Телеграф«, у Немачкој су избили штрајкови у фабрикама аероплана у околини Берлина. Шездесет хиљада радника објавили су штрајк за двадесет дана, тражећи повећање наднице и хране.

НА СОЧИ

Дописник париског »Журнала« пише:

Прешао сам за недељу дана три славна разбојишта: Бајзице, Горице и Краса, која не само да отварају војницима Виктора Емануила трстански пут, већ и онај за који је Наполеон рекао, как је потписивао кампоформајски уговор, да је најкраћи пут за Беч.

Представите величанствени декор титанскога рата. На граници, коју су Аустријанци присвојила 1866. задржали су све планинске гребене, које данас морају Галијани један по један да освајају.

Иза првога венца, диже се други, па трећи, и тако један за другим нижу по бледом плаветнилу септембарскога неба своје љубичасте чипке, своје снежне висове.

„И све је ово, — рече ми командант артилерије, показујући ми ову панораму кроз

једну пукотину на осматрачници, која је урезана у стену на висини од 1300 метара, — све је ово начичкано митраљезима.“

Али, осим митраљеза има ту и врло много топова. Тек што сам изашао из осматрачнице и претрчао преко једне откривене стазе, поздрављен сам плуском од граната од 105.

Италијани се не размећу својим губицима нити показују своје рањенике и инвалиде. Прошао сам унакрст Турин и Милано и нисам видео ни једнога рањеника. Удовице стојички подносе своју несрећу и избегавају прину. На улицама их бар нисам виђао. Али сам видео Крас, тај пакао од камена, и стрме обале Соче, где су јуначки прешла реку четрнаест батаљона под ватром непријатељских топова да се успују на стрме падине Бајзице,

Између ових страховитих бура од гвожђа и ватре, не престано коси смрт по овим висовима. Прошао сам путем на коме је пре једног сата погинуо командант инжењерије овога сектора са своја два официра. Амбуланте су пуне војника, која су ноћу рањени. Помажем побожно да се навуче покров преко бледог лица једног малог кандидата из Ливорна, коме је тек 20 година, чија је сва крв натопила мрко платно на носилима, док су га спуштали са суседнога виса.

У једној пећини мами ме јака светлост: то је сала за операције које не трпе одлагање. У њој се налази пацијент, голих груди, мршавих као у болесна детета. Два болничара брију му главу, на којој се црвени рана. Он је заробљеник, Аустријанац; 18 му је година, а личи на детета од 15.

Овај је рат крвав и тежак, али и пун пожртвовања и самоодрицања. Официри и војници добијају осуство само једанпут у години. Нема изузетак. Командант артиљерије, чији сам гост био, рекао ми је:

«Ево су већ две године како живим овде, у овом орловском гнезду, под снегом дебелим три метра, у апсолутној самоћи. Моја је жена у Милану. За ноћ бих могао отићи к њој. Али за две године ја сам је само једанпут пољубио, као и најпростији од мојих војника. У место тога сахранио сам, једно за другим, шест од својих дванаест храбрих официра».

И поред ових тешкоћа и жалости, победа је близу; она се готово осећа, она је сигурна.

ПОСЛЕ ПОБУНЕ

Царих, 6 окт.

Немачки листови кажу, да је канцелар солидарно одговоран с адмиралом фон Капеле за све што се догодило на флоти.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

На фронту северно од Ене, француске трупе одбиле су један напад, на положаје на висоравни Воклерк. Артиљеријске акције било је према Мезон де Шампан, северно од Суена, у области Мона и на десној обали Мезе у пределу шуме Шом Безонво. На осталом делу фронта ништа важно.

Источна војска. — Нишга важно осим живе канонаде у области Вардара и северно од Битоља.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Лондонске трупе извршиле су прошле ноћи срећан напад; више Немаца је убијено и неколико заробљено. Наши су губици незнатни. Непријатељска артиљерија била је синоћ активна против наших положаја јужно од ка-

»Франкфуртер Цајтунг« пише, да је канцелар требао да предузме строге мере против свакога договора између социјалистичке мањине и немачких морнара. Шефови су одговорни и они морају бити кажњени.

Завршујући овај лист обраћа се Кајзеру и каже, да је Михаелис у рђавом положају и да га треба заменити.

»Нова Слободна Преса« каже, да је, у исто време кад и побуна у немачкој флоти, било побуне и у аустријској морини.

ХОЛАНДИЈА И РАТ

Амстердам, 6 окт.

У једном званичном извештају холандске владе изнети су ратни трошкови Холандије за ове три године рата. Према овом извештају трошкови ће изнети до 1. фебруара идуће године 840 милиона флорина, то ће рећи око 2.515.000.000 франака. Ови су трошкови расли овако: 57 милиона пре рата; 200 милиона 1. августа 1915; 330 милиона 1. фебруара 1916; 589 милиона 1. фебруара 1917. и 736 милиона флорина 1. августа 1917.

УБИЈЕНА ТРГОВИНА

Берн, 5 окт.

У Бечу нема ни једне улице, где није затворено више радња. У почетку рата било их је мало и на њима је обично писало: «Привремено затворено због одласка у војску». Сад нема нигде никаквог натписа, јер су радње затворене зато што нема робе. «Цајт» каже, да су трговина и индустрија парализоване све више, јер нема увоза а први материјал је потрошен.

Аустријски сабор добио је један меморандум са потписима 50.000 хотелајера, која кажу да ће пропасти, ако се знатно не појача продукција пива.

нала Ипр-Комин и у близини Зонебека и Бродсенда. Иначе ништа важно.

У току дана извршено је више извиђања за време којих је било сукоба са непријатељем. Оборили смо 1 хидроплан друга два су вероватно уништена.

Доцније. — Прекодан непријатељска артиљерија бомбардовала је разна места на сектору источно од Ипра. Активност наше артиљерије траје и даље. Концентрисана ватра управљена је са добрим резултатима на неке објективе. Наше патроле довеле су нешто заробљеника, а друге пешачке акције нема.

Авијатика. — 4. октобра лепо време изазва-

ло је велику авијатичарску активност. Наши авиони извршили су извршну помоћ артиљерији и снимили много фотографија. Бачено је много бомба на непријатељске логоре. У вече је било ваздушних бораба на великој висини над нашим линијама.

Резултат њихов био је: 3 немачка авиона су пала на нашу територију, 11 немачких апарата оборили смо, 4 друга апарата оштећена су и пала незнано где а 3 наша апарата нема.

РУМУНСКИ КОМИНИКЕ

Ништа важно на фронту свих армија. Ретка пешадијска и митраљеска ватра и слабије узајамно бомбардовање. У Буковини оборен је код Солке један непријатељски аероплан а други, типа «Бранденбург», оборен је северно од Команешти. Авијатичари су заробљени.

ЛАМБРОС И ДРУГОВИ

Атина, 6. окт.

Парламентарна анкетна комисија поднела је Скупштини синоћ извештај о оптужби бивших министара из Ламбросовог кабинета. У извештају се изнесе напори бившег краља Константина да створи непријатељство између грчког народа и Споразума.

Извештај чини одговорним Ламбросов кабинет за догађаје од децембра, за стварање чете и за телеграфски и поштајски договор са непријатељима Грчке а против Споразума. Ослобођен је само бивши министар Елиопулос. Сутра ће министри одговарати на оптужбе.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

АКСЕНТ. МАРИНКОВИЋ

Крајем прошлог месеца погинуо је, као командир чете, резервни пешадијски капетан I класе Аксентије П. Маринковић, економ из Враћевшнице, син нашег пријатеља и бившег народног посланика и дугогодишњег председника општине Павла Ж. Маринковића земљорадника.

Капетан Аксентије Маринковић од почетка наших ратова па до данас био је стално у строју, као водник и командир, и успео је својом храброшћу, савесношћу, истрајношћу и скромношћу да постане један од најомиљенијих старешина у Шумадијској Дивизији, један од најбољих другова и један од јунака, који су по томе што немају ни мане ни страха, већ и у легенду ушли.

ПОМЕН

Плуковник Милан И. Радосављевић даваће четрдесетодневни помен своје покојном брату, потпуковнику Душану И. Радосављевићу, у суботу 7 ов. месеца у 10 сати пре подне, у цркви Светог Саве у Солуу.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ВАШИНГТОН. — Г. Лансинг је изјавио да америчка влада озбиљно проучава питање о учешћу Сједињених Држава на савезничкој конференцији, која ће се ускоро одржати у Паризу. Познато је, да је Америка до сад увек одбијала да учествује на тим конференцијама.

ВАШИНГТОН. — Сенат је једногласно донео закон о осигурању војника и морнара. Предвиђено је 176 милиона долара.

ЊУЈОРК. — Америчка жетва цени се на 500 милиона хектара.

БАЗЕЛ. — «Лајпцигер Фолксцајтунг» јавља, да ће влада у идућој сесији Рајхстага, која почиње 27 октобра, тражити 10 до 15 милијарди нових ратних кредита.

ЦИРИХ. — Хлебари у Пешти не раде већ од 12 септембра због оскудице у угљу и дрвима.

ЛОНДОН. — Рајтерова Агенција јавља из Одесе: Према извештајима са румунског фронта, Макензен врши припреме за напад на том фронту.

ПАРИЗ. — Социјалистички конгрес у Бордоу добио је честитку од Совјета из Петрограда, у којој се изјављује солидарност против засебног мира.

ФИЛАДЕЛФИЈА. — Командант немачке крстарице «Принц Ајтел Фридрих» осуђен је због хомосексуалства.

ЛОНДОН. — Из Одесе јављају «Тајису»: Према извештајима из Кавказа, Цемал паша је извршио читав низ покоља у Арабији и у Малој Азији. Међу жртвама има велики број образованих Арабљана.

ЖЕНЕВА. — Немачко посланство у Берну има 700 секретара. Швајцарски Национални Савет намерава да предузме кораке против њихове разгранате шпијунске.

РИМ. — Берзе у Италији, које нису радиле од почетка рата, понова су отворене 1. октобра.

МЕКСИКО. — Сједињене Државе су званично и дефинитивно признале владу генерала Каранце.

ПАРИЗ. — Говори се да ће Француска Академија отпочети серију нових избора, који су прекинути у почетку рата, избором маршала Жофра.

ПЕТРОГРАД. — Парница против бивших министара Протопопова, Хвостова и Макарова ододејена је за крај октобра.

АМСТЕРДАМ. — Умро је генерал Швајниц, председник комисије за контролу артиљеријског материјала у немачкој војсци.

ПЕТРОГРАД. — На јучерашњој седници провизорна влада је решила да створи Провизорни Државни Савет

руске републике. У овом савезу биће 555 чланова, од којих су 288 представника демократских елемената и 267 буржоаских.

БВРН. — У Рајхстагу се сад врши зближавање између социјалиста из већине и мањине. Либерална већина потпомогла је протесте мањине и то је довело до пада министра марије. Већина је решена да не допусти никакву повреду прерогатива народних представника и да не допусти, да се не понови случај какав је био са Либкнехтом.

АТИНА. — Венизелос ће ускоро отпутовати у Париз и за време бављења заклучиће један зајам у име грчке владе.

ЛОНДОН. — Британски коминике јавља, да су енглески аероплани бацили 4 октобра више бомба на турски аеродром у Кефри, у Месопотамији и да су причинили велике штете. При повратку један аероплан морао је да се спусти, али је он запаљен а извиђач и пилот враћени су на другим апаратима.

ПАРИЗ. — Председник владе г. Пенлеве објавио је, да су оптужбе против г. Малви, бившег министра унутрашњих дела, потпуно неосноване.

ПАРИЗ. — Многе истражне комисије послате су у иностранство да воде истрагу о афери Боло Паше.

ПАРИЗ. — Према неким извештајима, Немци се спремају да из окупираних Француске поново одведу мушкарце од 15 до 45 година.

ПАРИЗ. — Придаје се врло велика важност конференцији Савезника, која ће се овде одржати. Званично се потврђује вест да ће учествовати руски министар спољних послова г. Терешченко.

АТИНА. Један чиновник барона Шенка, Хаџи Атанасију, казао је на са слушању да је барон Шенка често посећивао краља Константина, у двору и у бапти, а краљица је посећивала барона чак и у његовом стану, два пута недељно.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

Прошле ноћи одбили смо ватром јачу непријатељску патролу у области јужно од Градешнице.

МАЛИ ОГЛАСИ

ЧИТУЉА. Моја примерна супруга, односно сестра, Марија—Нина, преминула је 4 августа т. г. у Битољу, после тешког боловања. О овој тешкој губитку извештавам пријатеље и сроднике. Захваљујем лекарима: г.г. Др. Жики Михајловићу п.п. пуковнику, Хег Хугу управнику српско-енглеске болнице, Ноаху Шверсону окр. физикусу, који су се заузимали, да је спасу од смрти; за тим пројекторима Поликрону Николићу и свештенику Сави Јергићу који су чинодејствовали на погребу. Ожалостени: супруг Светозар Тасић полиц. писар из Битоља, сестра Софија, браћа Ђорђе и Никола и сестричина Цана.